

מסכת תענית דף יג-יד.

רב יהודה דרש לרב יצחק בריה, יחיד שקבל עליו תענית, מתפלל עננו בין גואל לרופא (ברכה בפני עצמה).
 רב יצחק, רב ששת - אין יחיד קובע ברכה לעצמו, אלא יחיד מתפלל בשומע תפלה.

מיתיבי	אין בין יחיד	לצבור	אלא שזה מתפלל שמונה עשרה	וזה מתפלל תשע עשרה
ואין לומר	יחיד ממש	צבור ממש		דהא צבור מתפלל כ"ד?
ואלא מאי	יחיד שקבל עליו תענית יחיד	יחיד שקבל עליו תענית צבור		וש"מ יחיד קובע ברכה לעצמו
לא, לעולם	יחיד ממש	צבור ממש בג' תעניות ראשונות שאין מתפללין כ"ד	שאין יחיד קובע ברכה לעצמו	שצבור קובע ברכה לעצמו
קושית הגמ'	והא קתני אין בין ג' ראשונות לג' אמצעיות, אלא שבאלו מותרין בעשיית מלאכה ובאלו אסורין בעשיית מלאכה, הא לכ"ד זה וזה שוין שיש כ"ד אפילו בקמייתא, וא"כ הק"ל שצבור זה יחיד שקבל עליו תענית צבור וקובע ברכה לעצמו? (ואין לומר תנא ושייר, דמאי שייר דהאי שייר?)			
תירוץ הגמ'	לעולם ליכא כ"ד בקמייתא, וצבור היינו צבור ממש, ואין יחיד קובע ברכה לעצמו, והא דלא קתני באין בין, משום באיסורא קמיירי, בתפלות לא מיירי, ואיבעית אימא לעולם אין מתפללין כ"ד לא בג' ראשונות ולא בג' אמצעיות.			
קושית הגמ'	והא תניא (וכן במשנה י"ב:) אין בין ג' שניות לז' אחרונות אלא שבאלו מתריעין ונועלין את החנויות, הא לכ"ד זה וזה שוין, וא"כ מתפללין כ"ד באחרונות וגם באמצעיות וראשונות? (ואין לומר תנא ושייר, דהא אין בין קתני, ואין לומר שייר תיבה דהא תיבה מילי דפרהסיא, והברייתא, וכן המשנה י"ב: במילי דצינעא, ועוד תיבה תני באידך פירקין.)			
תירוץ הגמ'	לעולם מתפללין כ"ד רק בז' אחרונות, והא דלא קתני באין בין אמצעיות לאחרונות, משום דאיתא באידך פירקא, וא"כ שפיר י"ל דצבור היינו צבור ממש בראשונות, שאין מתפללין כ"ד, ולעולם אין יחיד קובע ברכה לעצמו.			

רב שמואל בר ססרטאי, ורב חייא בר אשי אמר רב - בין גואל לרופא

מאי הוי עלה?

רב אשי משמיה דרבי ינאי בריה דרבי ישמעאל - בשומע תפלה

בשומע תפלה

והלכתא -

מסכת תענית דף יד.

עוברות ומיניקות	ג' ראשונות	ג' אמצעיות	ז' אחרונות
תני חדא	(אין מתענות)	(1) מתענות בראשונות	(2) ואין מתענות באחרונות
ותניא אידך	(2) ואין מתענות בראשונות	(1) מתענות באחרונות	(אין מתענות)
ותניא אידך	(1) אין מתענות לא בראשונות	(מתענות)	(2) ולא באחרונות
ולא פליגי, ולכולי עלמא אין מתענין בראשונות דלא תקיף רוגזא כולי האי, ומתענין באמצעיות, ואין מתענין באחרונות, דכיון דשבע נינהו, לא מצו עוברות ומיניקות למיקם בהו.			

במשנה (י"ב:) וברייתא (י"ג:) קתני: הרי אלו (ז' תעניות אחרונות) יתירות על הראשונות,

שבאלו מתריעין ונועלין את החניות.

במאי מתריעין? רב יהודה..... **בשופרות**, ומתריעין היינו כמו מריעין.

רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב **בעננו**, כמו שאומרים בסוף סליחות,

ומתריעין היינו בפה בקול רם, ולא בשופרות דהא לא קתני מריעין.

קס"ד מאן דאמר בעננו לא אמר בשופרות, ומאן דאמר בשופרות לא אמר בעננו,

ופליגי אם מתריעין זה שופרות או עננו.

וזה אינו, דהתניא אין פוחתין משבע תעניות על הצבור שבהן י"ח התרעות, וסימן לדבר יריחו,

ויריחו היה בשופרות, וא"כ יהא תיובתא למ"ד עננו ולא שופרות,

ואלא מאי במתריעין דהכא בתעניות אחרונות כ"ע לא פליגי דמתריעין היינו שופרות,

והמחלוקת בשאר צרות שנאמרו בהן מתריעין אם זה נמי בשופרות ומתריעין בכל מקום דוקא בשופרות,

או י"ל שמתריעין פעמים בשופרות כמו הכא בהתעניות על הגשמים, ופעמים מתריעין היינו צעקה בפה דהיינו

עננו, וכגון בשאר צרות.

ובזה יש מחלוקת תנאים, דתניא שאר כל מיני פורעניות המתרגשות כגון חיכוך, חגב, זבוב, צירעה, יתושין, שילוח

נחשים ועקרבים, לא היו מתריעין אלא צועקין. ואם צעקה בפה, ע"כ מתריעין היינו בשופרות ולא עננו.

ועוד תנן על אלו מתריעין בשבת על עיר שהקיפוה גייס או נהר ועל ספינה המטורפת בים, ר' יוסי אומר לעזרה

אבל לא לצעקה. וע"כ מתריעין דהכא היינו בפה ולא שופרות ממש שאין שופרות מותרות בשבת.

מסכת תענית דף יד:

בימי ר' יהודה נשיאה היתה צרה אחרת (ולא גשמים) וגזרו י"ג תעניות ולא נענו.....

רבי אמי, וכן **רבי** בברייתא - אין גוזרין יותר מ"ג תעניות על הצבור, לפי שאין מטריחין את הצבור יותר מדאי.

רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן, וכן **רשב"ג** בברייתא - דוקא בגשמים אין גוזרין יותר מ"ג תעניות,

משום שיצא זמנה של רביעה, אבל לשאר מיני פורעניות מתעניין והולכין עד שיענו מן השמים.

~~~~~

שאלו בני נינוה לרבי כיון שהם צריכים גשמים אפילו בתקופת תמוז, ההם אומרים ותן טל ומטר לברכה בברכת השנים כמו הרבים ששואלים בברכת השנים, או דילמא כיחידים דמו, ואומרים ותן טל ומטר בשומע תפלה ולא בברכת השנים? **רבי** - שהם כיחידים, ואומרים בשומע תפלה.

קושית הגמ' - **מברייתא** דאמר רבי יהודה בזמן הזה הכל לפי השנים, אם צריכין אותה שנה למטר, והכל לפי המקומות, כגון נינוה דאפילו בתקופת תמוז צריכין מטר, אומרים ותן טל ומטר בברכת השנים.

תירוץ הגמ' - רב תנא הוא ופליג.

מאי הוי עלה? **רב נחמן** - בברכת השנים. **רב ששת** - שומע תפלה. **הלכתא** - שומע תפלה

~~~~~

משנה יב: - בשני מטין עם חשיכה, שלא יראו בני אדם ויצטערו, ובחמישי כל היום מפני כבוד השבת.

גמרא יד: - **איבעיא להו** זה שנאמר ובחמישי כל היום, היינו מטין כמו יום שני, או אפילו פותחין כל היום בחמישי?

ת"ש דתניא (בחמישי) פותחין כל היום,

ובשני שמטין עם חשיכה, אם יש לו שני פתחים, פותח אחד ונועל אחד,

ואם היה לו איצטבא כנגד פתחו, פותח כדרכו ואינו חושש, כיון שאינו נראה כל כך.

~~~~~

משנה יב: - עברו אלו ולא נענו **ממעטין** במשא ומתן **בבנין ובנטיעה**.

בריייתא יד: - **בנין** היינו בנין של שמחה לעשות חופתו, אבל לבנין הצריך לו מותרת.

וכן **נטיעה** היינו נטיעה של שמחה כגון אבוורנקי של מלכים, שהיו נוהגין כשנולד בן למלך היו

נוטעין אילן לשמו, ויום שממליכין אותו עושין לו כסא ממנו. לישנא אחרינא אין גדול המיסך על

הארץ לטייל המלך תחתיו.

מסכת תענית דף יד:-טו.

משנה יב: - עברו אלו ולא נענו, ממעטין..... ובשאלת שלום בין אדם לחבירו.

ברייתא יד: - תלמידים חכמים אין שואלים שלום, עמי הארץ ששואלים, מחזירין להם שלום בקול נמוך ובכבוד ראש, שלא לגרום איבה, והן מתעטפין ויושבין כאבלים וכמנודין בבני אדם הנזופין למקום עד שירחמו עליהן מן השמים.

אמר ר' אלעזר

- אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון.
- אין אדם חשוב רשאי לחגור שק אלא אם כן נענה כיהורם בן אחאב.
- לא הכל בקריעה ולא הכל בנפילה, משה ואהרן בנפילה, יהושע וכלב בקריעה, דכתיב "ויפל משה על פניהם...ויהושע בן נון וכלב בן יפנה..... קרעו בגדיהם".

מתקיף לה ר' זירא, אי כתיב "יהושע", אה"נ שיהושע בקריעה ולא בנפילה, אבל השתא דכתיב "ויהושע" הוי וי"ו מוסיף על ענין ראשון ויהושע עשה שניהם, נפילה וקריעה.

ואמר ר' אלעזר, לא הכל בקימה ולא הכל בהשתחויה, מלכים בקימה, ושרים בהשתחויה, דכתיב "מלכים יראו וקמו, שרים וישתחוו".

מתקיף לה ר' זירא אי כתיב "שרים ישתחוו", אה"נ, אבל כיון דכתיב "שרים וישתחוו", הוי וי"ו מוסיף על ענין ראשון שהשרים מלבד שקמו, נמי "ושתחוו".

אמר רב נחמן בר יצחק, לא הכל לאורה ולא הכל לשמחה, אלא צדיקים לאורה, ושרים לשמחה, דכתיב "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה", דישרים עדיפי מצדיקים.